

Nr 12

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring i arbetarskyddslagen.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 257, vilken behandlats av andra lagutskottet, har fröken *Elmén m. fl.* hemställt, »att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av arbetarskyddslagen, att tillstånd av yrkesinspektör skall erfordras vid ny-, om- och tillbyggnad av arbetslokaler och personalrum, samt att vederbörande utskott utarbetar förslag till erforderlig lagtext».

Beträffande de skäl, motionärerna åberopat till stöd för sin hemställan, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Gällande bestämmelser

Byggnadsstadgan den 30 juni 1947 innehåller bestämmelser om skyldighet att söka byggnadslov eller annat därmed jämförbart tillstånd. Skilda regler gäller för olika typer av administrativa områden och planområden. I huvuddrag innebär reglerna följande. Nybyggnad, varmed jämställes väsentlig ändring av befintlig byggnad, såsom till-, på- eller ombyggnad m. m., får i stad, köping, municipalsamhälle samt sådant område på den egentliga landsbygden, för vilket stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, icke företagas utan byggnadsnämndens lov. Gäller nybyggnaden hotell, sjukhus, fabrik eller annan industriell anläggning samt vissa andra större byggnader, fordras inom sådant område på landsbygden, för vilket varken stadsplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, länsstyrelsens tillstånd. För vissa andra åtgärder med befintlig byggnad, som icke är att betrakta som nybyggnad, fordras jämväl i stad, köping, municipalsamhälle samt stadsplanlagt område på landet byggnadslov. För samma områden samt område på landet, för vilket finns byggnadsplan eller utomplansbestämmelser, kräves byggnadslov för inrättandet av vissa upplag m. m. I kommunal byggnadsordning kan dessutom föreskrivas ytterligare skyldighet att söka byggnadslov.

I stadgan föreskrives vidare, att byggnadsnämnd skall, då ansökan om byggnadslov avser fabrik eller annan industriell anläggning, innan ärendet avgöres, inhämta yrkesinspektörens yttrande, där ej sådant yttrande ingivits av sökanden. Då länsstyrelsen är tillståndsmyndighet, har denna att i

Bihang till riksdagens protokoll 1960. 9 saml. 2 avd. Nr 12

ärenden av motsvarande slag underrätta yrkesinspektören om ansökningen. Genom dessa bestämmelser, som fick sin nuvarande utformning i samband med tillkomsten av 1949 års arbetarskyddslag, skapas garantier för att dylika byggnadsföretag blir föremål för yrkesinspektionens granskning. Samtidigt medför de möjlighet för yrkesinspektören att redan på ritningsstadiet lämna nödiga anvisningar ur arbetarskyddssynpunkt.

Tillkomsten av 1959 års byggnadsstadga samt bestämmelserna i denna m. m.

År 1951 tillkallade chefen för kommunikationsdepartementet särskilda sakkunniga för att verkställa utredning angående möjligheterna att förenkla byggnadslagstiftningen och dess tillämpning. De sakkunniga, som antog benämningen *1951 års byggnadsutredning*, avgav ett betänkande 1957. På grundval av betänkandet framlade Kungl. Maj:t till 1959 års riksdag *proposition* nr 168 med förslag till lag om ändring i byggnadslagen samt förslag till ny byggnadsstadga. Huvudsyftet med propositionen var att åvägabringa förenklingar och förkortningar av förfarandet i planläggnings- och byggnadsärenden samt minskning av författningsmaterialets omfattning. *Riksdagen* antog i enlighet med tredje lagutskottets utlåtande nr 26 förslaget till lag om ändring i byggnadslagen med viss smärre ändring samt lämnade förslaget till byggnadsstadga i den för förevarande motion aktuella delen utan erinran.

Byggnadsstadgan träder i kraft den 1 juli 1960.

I *1959 års byggnadsstadga* kvarstår med viss inskränkning skyldigheten att söka byggnadslov. Således kräves byggnadsnämndens lov för att inom planlagt område vidtaga åtgärd, som är att hänföra till nybyggnad samt för att vidtaga dels vissa icke till nybyggnad hänförliga arbeten å befintlig byggnad dels ock vissa andra byggnadsarbeten. Det nuvarande systemet med prövning genom länsstyrelsen av vissa byggnadsföretag på landsbygden har utgått och i stället åligger det byggnadsnämnd att inom icke planlagt område pröva ansökan om uppförande av större byggnad samt fabrik eller annan byggnad för industriell rörelse.

Den nya stadgan innehåller emellertid icke någon föreskrift om skyldighet för byggnadsnämnd, att då ansökan om byggnadslov avser fabrik eller annan industriell anläggning, innan ärendet avgöres, inhämta yrkesinspektörens yttrande. I stadgan återfinnes endast en generell bestämmelse, att om åtgärd, för vilken byggnadslov sökes, enligt stadgande i lag eller författning därjämte är beroende på tillstånd av annan myndighet än byggnadsnämnd, nämnden skall hänvisa vederbörande att söka sådant tillstånd.

Att nämnda föreskrift icke medtagits i den nya stadgan får ses mot bak-

grunden av propositionens huvudsyfte att ur det nuvarande författningsmaterialet utrensa detaljbestämmelser och bestämmelser av teknisk karaktär. 1947 års byggnadsstadga innehåller åtskilliga föreskrifter om skyldighet för byggnadsnämnd att inhämta yttrande av annan myndighet. Förutom yrkesinspektören har således byggnadsnämnden att för vissa särskilt angivna fall höra byggnadsstyrelsen, riksantikvarien, brandchefen, militär myndighet, luftfartsmyndighet eller tillsynsmyndigheten enligt atomenergilag.

Byggnadsutredningen anförde i detta sammanhang:

Att belasta författningen med en utförlig uppräknig av myndigheter, med vilka byggnadsnämnden skall samråda eller vilkas yttrande skall inhämtas, är enligt utredningen olämpligt bl. a. av den anledningen, att uppräknigen ganska ofta blir i behov av översyn och justering. I förslaget har därför icke influtit några speciella föreskrifter sådana som de nyss omnämnda. Det behov, som onekligen förefinnes av vissa anvisningar till ledning för byggnadsnämnderna, torde kunna tillgodoses genom att byggnadsstyrelsen utarbetar och tillhandahåller en lista över de författningar, som byggnadsnämnden bör beakta, och de myndigheter, vilkas yttrande i skilda fall bör inhämtas. — I själva stadgeförslaget har blott intagits en allmänt hållen föreskrift om att byggnadsnämnden i fall, då den åtgärd för vilken byggnadslov sökes enligt lag eller författning är beroende på tillstånd av annan myndighet än nämnden, har att hänvisa vederbörande att söka sådant tillstånd.

Departementschefen och riksdagen delade utredningens uppfattning.

Motionen

Motionärerna framhåller, att ifrågavarande bestämmelse haft stor betydelse ur arbetarskyddssynpunkt, då yrkesinspektören därmed haft möjlighet att lämna nödvändiga anvisningar redan på ritningsstadiet, samt fortsätter:

Vi beklagar, att bestämmelsen kommit bort i den nya stadgan. Även om man kan förutsätta, att den praxis som utvecklats att inhämta yrkesinspektörens yttrande i vissa fall kommer att fortsätta, kan man dock befara att så inte blir förhållandet i många fall, och det anser vi vara ett stort steg bakåt i fråga om arbetarskyddet. Vid ritningsgranskning har yrkesinspektörerna, med all den samlade erfarenhet de har, kunnat utöva en konsulterande verksamhet av utomordentligt stort värde.

Utskottet

Motionärerna yrkar införande i arbetarskyddslagen av en bestämmelse, att tillstånd av yrkesinspektör skall erfordras vid ny-, om- och tillbyggnad av arbetslokaler och personalrum.

I 1947 års byggnadsstadga föreskrives, att byggnadsnämnd, då ansökan om byggnadslov avser fabrik eller annan industriell anläggning, skall, innan ärendet avgöres, inhämta yrkesinspektörens yttrande. Vidare stad-

gas för de fall länsstyrelsen är tillståndsmyndighet skyldighet för denna att underrätta yrkesinspektören om ansökningen. 1959 års byggnadsstadga, som träder i kraft den 1 juli 1960, innehåller emellertid icke motsvarighet till dessa bestämmelser. Anledningen härtill är att man icke velat belasta den nya stadgan med en utförlig uppräknig av myndigheter, med vilka byggnadsnämnden skall samråda, eller vilkas yttrande skall inhämtas, bland annat enär en sådan uppräknig ganska ofta kan bli i behov av översyn och justering. I enlighet härmed uttalade departementschefen i propositionen med förslag till den nya stadgan, att de behov av vissa anvisningar till ledning för byggnadsnämnderna som förefinnes, borde tillgodoses genom att byggnadsstyrelsen utarbetade och tillhandahöll byggnadsnämnderna en rådgivande förteckning över myndigheter, vilkas yttrande i skilda fall borde inhämtas. Vid riksdagsbehandlingen gjordes ingen erinran häremot. Utskottet har inhämtat, att byggnadsstyrelsen förbereder arbetet på nämnda förteckning samt att byggnadsstyrelsen bland de myndigheter, vilkas yttrande bör inhämtas, kommer att medtaga yrkesinspektören. Under sådana förhållanden saknas enligt utskottets mening anledning att i arbetarskyddslagen införa en bestämmelse av det innehåll motionärerna föreslagit.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att motionen II: 257 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 mars 1960

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Sunne, fru Carlqvist, fru Svenson, fru Hamrin-Thorell, herrar Magnusson och Kaijser;

från andra kammaren: herr Jacobsson i Tobo, fröken Wetterström*, fröken Höjer, herr Fredriksson, fru Eriksson i Ängelholm, herr Gustavsson i Alvesta, fru Svensson* och herr Svensson i Kungälv*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering